

CZU 343.23

DOI10.5281/zenodo.5578069

UNELE REFLECȚII PRIVIND INFRAȚIUNEA CONSUMATĂ ȘI MOMENTUL CONSUMĂRII EI

Veaceslav URSU,
doctor în drept, conferențiar universitar

Determinarea momentului consumării infracțiunii constituie una dintre problemele de bază ale teoriei dreptului penal și ale practicii judiciare. Determinarea corectă a momentului consumării infracțiunii constituie una din garanțiile încadrării juridice adecvate și corecte a faptelor comise, și respectiv, a legalității tragerii făptuitorului la răspundere penală și aplicarea față de acesta a unei pedepse echitabile.

Autorul a încercat să puncteze asupra importanței studierii instituțiilor juridico-penale analizate și a prezentat unele opinii ale cercetătorilor preocupați de tema abordată în prezentul articol, aducând argumente în sprijinul actualității unei astfel de investigații. Articolul are ca obiect de studiu definirea infracțiunii consumate și momentul consumării infracțiunii, se prezintă unele reflecții asupra momentului faptic al consumării și celui juridic al consumării infracțiunii.

Cuvinte-cheie: momentul consumării infracțiunii, infracțiunea consumată, componența infracțiunii, momentul faptic al consumării infracțiunii, momentul juridic al consumării infracțiunii.

SOME REFLECTIONS ON CONSUMMATED CRIME AND ITS CONSUMMATION TIME

Veaceslav URSU,
PhD, Associate Professor

Determining the moment of consummation of the crime is one of the basic problems of the theory of criminal law and judicial practice. The correct determination of the moment of consummation of the crime is one of the guarantees of the adequate and correct legal classification of the committed deeds, and respectively, of the legality of bringing the perpetrator to criminal responsibility and the application to him of a fair punishment.

The author tried to point out the importance of studying the legal and criminal institutions analyzed and presented some opinions of researchers concerned with the topic addressed in this article, bringing arguments in support of the timeliness of such an investigation. The article has as object of study the definition of the crime consumed and the moment of consummation of the crime, some reflections are presented on the factual moment of consummation and the legal one of consummation of the crime.

Keywords: the moment of consummation of the crime, the crime committed, the composition of the crime, the factual moment of the consummation of the crime, the legal moment of the consummation of the crime.

Introducere. Determinarea momentului consumării infracțiunii constituie una dintre problemele de bază ale teoriei dreptului penal și a practicii judiciare.

Momentul consumării infracțiunii nu este stabilit expres de către legislator pentru toate infracțiunile, prevăzute în legea penală. Atât în teoria dreptului penal, cât și în practica judiciară,

deseori apar dificultăți la determinarea momentului consumării: în cazul infracțiunilor cu diferite componente de infracțiune, în cazul activității infracționale neconsumate sau în situațiile renunțării benevole la săvârșirea infracțiunii. Luate împreună, aceste argumente dictează necesitatea unui studiu mai aprofundat și minuțios a acestei instituții a dreptului penal și formulării unor prevederi

referitoare la momentul consumării infracțiunii în situațiile corespunzătoare, enunțate mai sus.

Conținut de bază. Determinarea corectă a momentului consumării infracțiunii constituie una din garanțiile încadrării juridice adecvate și corecte a faptelor comise și, respectiv, a legalității tragerii făptuitorului la răspundere penală și aplicarea față de acesta a unei pedepse echitabile.

Organele de aplicare a dreptului se confruntă deseori cu dificultăți în constatarea momentului consumării infracțiunii. Aceste dificultăți sunt legate de greșelile comise la identificarea unor componente de infracțiune și a semnelor lor, de formulările incorecte sau ambigue ale normelor Codului penal, de lipsa unor interpretări legale, științifice sau judiciare ale legii penale.

Pentru definirea momentului consumării infracțiunii este necesar, mai întâi, să stabilim ce vom înțelege prin infracțiunea consumată.

Au fost mai multe încercări de a defini conceptul infracțiunii consumate, atât în legislația penală, cât și în doctrina dreptului penal, cu preponderență de origine rusă. Unul din actele normative de epocă ruse, așa-zisul Cod al pedepselor penale și corecționale din anul 1845, în art.12 definea noțiunea infracțiunii consumate în felul următor: „*infracțiunea se consideră fapt împlinit (consumată/efectuată), când cele nutrite de vinovat, într-adevăr, au survenit sau când s-a produs răul cauzat de faptele împlinite de acesta*” [1, p. 175]. În acest fel, momentul consumării infracțiunii era legat de survenirea consecințelor social-periculoase.

În conformitate cu art. 17 al Bazelor legislației penale a RSSFR din 1919, *infracțiunea se considera consumată, în cazul când intenția persoanei ce a săvârșit o faptă infracțională era realizată până la capăt*, adică momentul consumării infracțiunii era dependent de intenția persoanei.

Codul RSSFR din 1960, în genere, nu conținea noțiunea infracțiunii consumate.

Cu toate acestea, în teoria dreptului penal, foarte mulți autori acordau o atenție sporită conținutului noțiunii generale a infracțiunii consumate.

N.S. Taganțev evidențiază definiția materială și formală a noțiunii infracțiunii consumate. În sens material, infracțiunea este consumată, odată cu încălcarea normei penale în existența sa reală, sau cu alte cuvinte, când este prejudiciat interesul

ocrotit de lege sau interesul ocrotit de lege este pus în pericol.

În cazul definirii formale a infracțiunii consumate, ultima obține calitatea de consumată, când se constată întrunirea tuturor semnelor cerute de lege pentru configurarea unei componente de infracțiune. Autorul menționat susținea că, pentru instanța de judecată, în calitatea sa de organ de aplicare a legii, importanță de bază o are definiția formală.

Stabilirea unei definiții materiale a consumării faptei infracționale este, de asemenea, adesea foarte importantă datorită posibilei ambiguități / lipsei de claritate a textului legii, necesității de a-l explica sau interpreta nu numai gramatical, ci și logic, nu numai în conformitate cu litera legii, dar și după spiritul ei. [2, p. 567, 568]

Autorii I.S. Tișkevici, N.D. Durmanov, N.S. Liass, M.D. Șargorodskii aveau la definirea formală a infracțiunii consumate și asociau infracțiunea consumată cu prezența tuturor semnelor componente de infracțiune prevăzute de legea penală.

Mai târziu, puncte de vedere analogice exprima A.N. Ignatov și Iu.A. Krasikov. Aceștia indicau că *infracțiunea va fi consumată dacă în fapta săvârșită se regăsesc semnele acelei componente de infracțiune, asupra săvârșirii căreia a fost îndreptată intenția vinovatului* [3, p. 4].

Codul penal al Federației Ruse din 1996 la alin. (1) a art. 29 definește infracțiunea consumată, stabilind că *„infracțiunea se consideră consumată dacă în fapta săvârșită de persoană se regăsesc toate semnele componente de infracțiune, prevăzute de prezentul Cod”*.

O prevedere similară este prevăzută la alin. (1) art. 25 Cod penal al RM, conform căruia, *„infracțiunea se consideră consumată dacă fapta săvârșită întrunește toate semnele constitutive ale componente de infracțiune”*.

N.F. Kuznețova consideră această definiție nereușită. Noțiunea conține o interpretare restrictivă, deoarece nu ia în calcul direcționarea subiectivă a faptei. Autoarea propune o altă definiție a infracțiunii consumate. *„Consumată se consideră infracțiunea, care întrunește toate semnele componente de infracțiune, pe care persoana dorea s-o săvârșască sau este de acord cu inevitabilitatea*

consecințelor (urmărilor) acesteia”[4, p. 54].

Asupra imperfecțiunii definiției legislative a noțiunii infracțiunii consumate indică și autorul M.P. Redin.

Dlui propune definiția proprie a infracțiunii consumate „*infracțiunea se consideră consumată, dacă activitatea persoanei în vederea realizării intenției criminale conține toate semnele componentei de infracțiune, prevăzute de Partea Specială a prezentului Cod*”[5, p. 4].

Conform opiniilor savanților G.V. Nazarenco și A.I. Sitnikova, prin infracțiune consumată vom înțelege *fapta care întrunește toate elementele și semnele unei componente de infracțiune concrete, prin care integral a fost realizată intenția criminală*.

Includerea momentului subiectiv în caracteristica infracțiunii consumate ar permite deosebirea infracțiunii consumate de tentativa de infracțiune, care are asemănări formale cu infracțiunea consumată. Un exemplu tipic în acest sens ar constitui tentativa de omor, latura exterioară a căreia este identică cu pricinuirea (cauza-re) prejudiciului sănătății. Unica posibilitate de deosebire a aspectelor exterioare respective constă în stabilirea faptului în ce măsură a fost realizată intenția făptuitorului în procesul actului de comportament infracțional – pe deplin sau parțial [6, p. 101].

Trebuie deosebit infracțiunea consumată și consumarea infracțiunii ca etapă de săvârșire a faptei infracționale. Despre ultima putem vorbi doar în cazul săvârșirii infracțiunii cu intenție directă. Pe când noțiunea infracțiunii consumate este caracteristică tuturor infracțiunilor, comise atât cu vinovăție intenționată, cât și prin imprudență. Despre acest fapt menționa și N.S. Taganțev. El afirma că definiția materială și formală a consumării faptei infracționale se atribuie, în aceeași măsură, atât faptei comise prin acțiuni, cât și celei săvârșite prin infracțiune, atât activității intenționate, cât și celei din imprudență. În cazul când definiția consumării este luată într-un sens mai restrâns și este examinată doar în calitate de etapă de exteriorizare a voinței criminale, ea este aplicabilă doar faptelor infracționale intenționate [7, p. 568].

Considerăm că majoritatea definițiilor in-

fracțiunii consumate prezentate mai sus caracterizează consumarea infracțiunii ca etapă de săvârșire a faptei infracționale. Prevederea de la alin. (1) art. 29 Cod penal al Federației Ruse definește anume infracțiunea consumată, indiferent de forma vinovăției și modalitatea intenției.

În teoria dreptului penal există opinii, potrivit cărora infracțiunea consumată poate fi interpretată sub două aspecte, privită din două puncte de vedere. În primul rând, din punctul de vedere al construcției sale legislative, adică așa cum este descrisă în dispoziția articolului corespunzător al Părții speciale a Codului penal. În al doilea rând, din punctul de vedere al definirii infracțiunii consumate în practica judiciară [8, p. 35].

Ne asociem opiniei lui M.P. Redin, care nu este de acord cu astfel de afirmații, deoarece ilegalitatea faptei, posibilitatea ei de pedeapsă sau alte consecințe juridico-penale sunt stabilite de Codul penal, iar instanța de judecată doar aplică legea [5, p. 2]. Înțelegerea ambiguă a infracțiunii consumate poate și chiar duce în practică la greșeli serioase când fapta săvârșită care, din punct de vedere legislativ, corespunde cu infracțiunea consumată, este calificată în practică ca fiind neconsumată. Sau invers, o infracțiune neconsumată este recunoscută, neîntemeiat drept consumată.

Vom invoca un exemplu, preluat din practica judiciară a instanțelor din Federația Rusă la care face trimitere autorul Redin M.P. „*cetățeanul A. a aplicat mai multe lovituri de cuțit cetățeanului B. în timpul unei încăierări. Instanța a calificat acțiunile acestuia ca tentativă la omor intenționat. Din materialele dosarului penal reiese că, dacă cetățeanul A. ar fi avut intenția să omoare victima, nu au existat impedimente ca el să-și realizeze intenția sa până la capăt. Dimpotrivă, cetățeanul A. a fugit de la locul faptei și nu a întreprins nici o acțiune pentru a-l lipsi pe cetățeanul B. de viață. Colegiul penal a stabilit că cetățeanul A. a acționat nu cu intenție directă, dar indirectă, respectiv, el va purta răspundere nu pentru urmările ce puteau să survină, dar pentru cele survenite de facto, și a recalificat acțiunile cetățeanului A.*”

Un alt exemplu susține soluția inversă: *Acțiunile lui G. au fost neîntemeiat calificate ca infracțiune consumată. G. a comis o sustragere pe ascuns a bunurilor din magazinul alimentar. La*

ieșire din magazin a fost observat de către martorul C. Realizând că a fost observat, G. a aruncat geanta cu bunuri și a încercat să se ascundă, dar a fost reținut de către poliție. În acest fel, G. nu a avut posibilitatea reală de a dispune de bunurile sustrate, semn necesar pentru recunoașterea acestei infracțiuni ca consumate”.

În concluzie, nu trebuie să existe deosebiri în definirea noțiunii infracțiunii consumate în lege și în practica judiciară, deoarece respectarea strictă a legii constituie un principiu obligatoriu al activității tuturor organelor de aplicare a dreptului. În caz contrar pot apărea divergențe și greșeli. Constatarea corectă a momentului consumării infracțiunii permite de a nu admite greșeli (erori) la aplicarea altor instituții ale dreptului penal (spre exemplu, participația, aplicarea pedepsei penale, calcularea termenelor de prescripție).

Un rol important în procesul calificării infracțiunii drept consumată îl are stabilirea (constatarea) momentului consumării infracțiunii. Trebuie să menționăm că momentul juridic (de iure) al consumării infracțiunii nu întotdeauna coincide cu consumarea de facto a infracțiunii.

Momentul juridic al consumării infracțiunii este stabilit de lege. Cu acesta sunt legate consecințele juridico-penale și procesual-penale.

Momentul de fapt al consumării infracțiunii este determinat, fie prin atingerea de către subiectul infracțiunii a scopului infracțional (sau al unuia din scopuri), în cazul infracțiunii intenționate, fie de survenirea urmării (urmărilor) prejudiciabile, în cazul faptei comise din imprudență. Consumarea de fapt a infracțiunii coincide cu prejudicierea efectivă a obiectului atentatului. Acest fapt determină noțiunea și conținutul vinovăției, stă la baza deosebirii etapelor săvârșirii infracțiunii, sunt relevate tipurile (modalitățile) infracțiunilor (simplă, compusă, continuă, prelungită), modalitățile concursului etc. Astfel, momentul de fapt al consumării infracțiunii depinde de ce tip al componenței (materială, formală, trunchiată [formal-redusă]) are infracțiunea, prevăzută de articolul corespunzător al Părții Speciale al Codului penal.

Momentul juridic și cel faptic al consumării unor infracțiuni coincid (spre exemplu, omorul intenționat și lipsirea de viață din imprudență

se consumă odată cu survenirea morții victimei, acestea coincid în cazul huliganismului, sustragerilor).

În același timp, unele infracțiuni sunt descrise în legea penală de așa o manieră încât momentul juridic al consumării lor survine mult mai înainte ca cel de fapt. Cauzele acestei necoincidențe, motivele acestei discrepanțe sunt diferite în fiecare caz concret și necesită o înțelegere specială. În particular, stabilirea în lege a consumării unei infracțiuni intenționate la o etapă anterioară consumării de fapt a acesteia, poate fi determinată de mai mulți factori: complexitatea, multitudinea etapelor activității criminale, de prejudiciabilitatea și pericolul social al fiecărei etape. [10, p. 61] Spre exemplu, consumarea de fapt a tâlhăriei (art. 188 CP al RM) este legată de însușirea averii altei persoane, în același timp, sustragerea este însoțită de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea victimei. Momentul juridic al consumării tâlhăriei survine din momentul comiterii atacului. Diferența respectivă trebuie luată în calcul de către organele de aplicare a dreptului.

Considerăm că indicarea expresă în legea penală a momentului de consumare a infracțiunii ar exclude greșelile (erorile) în procesul calificării infracțiunilor.

Momentul consumării unor categorii de infracțiuni este formulat în legislația penală foarte clar, în unele cazuri acesta este ușor de identificat. Totodată, există și formulări care creează dificultăți pentru organele de aplicare a dreptului. În legătură cu aceasta Plenul Curții Supreme de Justiție al Republicii Moldova într-un șir de hotărâri atrage atenția, în mod special, instanțelor de judecată asupra momentului consumării unor infracțiuni concrete.

Infracțiunea se consideră consumată, dacă fapta săvârșită de către făptuitor întrunește toate elementele și semnele componenței de infracțiune, prevăzute de Partea Specială a Codului penal. Pentru calificarea infracțiunii are importanță stabilirea (constatarea) momentului juridic al consumării infracțiunii, și nu a celui de fapt, care este legat de perceperea subiectivă a persoanei a consumării activității criminale (în cazul infracțiunilor intenționate) sau de survenirea urmărilor infracționale (în cazul infracțiunilor din imprudență). Momen-

tul juridic al consumării infracțiunii este constatat (determinat) în conformitate cu descrierea legislativă a componentei de infracțiune, construcția sa. Și anume, în funcție de acest fapt, doctrina penală deosebește infracțiuni cu componentă materială,

formală și formal-redusă.

Particularitățile momentului consumării infracțiunilor cu diverse tipuri de componente ar constitui obiectul de studiu al altei cercetări.

Referințe bibliografice

1. Российское законодательство X-XX веков. В 9 Т. Т. б. Законодательство первой половины XIX века / Под общ. ред. О.И. Чистякова. М., 1988.
2. Taganțev N.S. Русское уголовное право. Т. 1 Тула, 2001.
3. Уголовный кодекс РФ Официальный текст / Вступит статья А.Н. Игнатов и Ю.А. Крашиков. М. 1996.
4. Новое уголовное право России. Общая часть /Под ред. Н.Ф. Кузнецовой. М. 1996.
5. Редин М.П. Понятие оконченного преступления. Его виды // Следователь. 2005.Nr. 1
6. Назаренко Г.В., Ситникова А.И. Неоконченные преступления. Орел. 2002
7. Таганцев Н.С. Русское уголовное право. Т.1 Тула 2001
8. Дурманов М.П. op. cit.
9. Зелшюков С.В. Уголовно-правовые проблемы преступного вреда. Новосибирск, 1991.

Despre autor

Veaceslav URSU

*doctor în drept, conferențiar universitar,
decan al Facultății drept,
ordine publică și securitate civilă
a Academiei „Ștefan cel mare” a MAI,
e-mail: ursuveaceslav@rambler.ru*